

24/2-92

Dagbladet

101877

INNLEGG OG UTFALL

Bauta over Hamsun?

Den siste verdenskrig er kommet på historisk avstand. Mye av det som dengang skapte bittert fiendskap også i vårt land, er i dag heldigvis utvisket eller utsonet.

Og noen finner nå tiden inne til å reise dikteren Knut Hamsun en bauta på et eller annet sentralt sted. Det var sist

DEBATT

■ ■ Det debatteres om Knut Hamsun skal få en bauta. Per Berger, Lillehammer, argumenterer mot.

foreslått i et innlegg i Dagbladet 11. ds. Men her vil mange protestere og finne et slikt forslag høyst malplassert, og dessuten unødvendig.

■ ■ Gjennom sin diktning har denne ordets mester selv reist seg et minnesmerke av varig valør, og det vil stå urokkelig

gjennom tidene. Og noe annet minnesmerke er overflødig i så henseende. Og la nå også dette være sagt: Den som i de unge år er fanget inn i dette dikteriske landskap og blant hans utrolige persongalleri, vil livsvarig være fortapt og tryllebundet under det poesiens lys som denne magiker evnet å dikte frem i sine verk.

■ ■ Derfor ble det da for de aller fleste av hans store leser- og beundrerskare en desto smerteligere opplevelse å bli konfrontert med hans ensiporete nazipolitiske holdning under krigen.

og gjennom de innlegg han publiserte i den nazifiserte pressen helt frem til krigens siste dager. Korte, rammende artikler, ofte med et innhold av gemenhet og infami som bare en betydelig skribent makter å føre i pennen. Og hva betydde ikke dengang hans verdenskjente navn og ry i en slik sammenheng. Nobelpristageren Knut Hamsun!

■ ■ I dag – og i ettertid – kan man trygt si at han neppe hadde politisk tankeevne utover det en middels gymnasiast burde kunne prestere, og knapt nok det. Og dessverre er det en alminnelig utbredt misforståelse å tillegge personer med høy begavelse på et område tilsvarende evner innenfor andre vesentlige områder.

På mange måter ble dette også Hamsuns tragedie. Hans omgivelser unnlot naturligvis ikke å fremstille ham som en like fremragende politisk seer, hvis meninger måtte tillegges stor vekt. Men intet kunne være mer misforstått, bortsett fra at makthaverne derved på den mest kyniske måte utnyttet hans uformuenhet som politisk menneske og tenker på det aller groveste, og i propagandamessig hensikt.

■ ■ Men hans politiske uttalelser under krigen står der og kan ikke forties. Det kjennes fortsatt som en fysisk pine å lese hans hilsen til NS på 10-årsdagen, den 17. mai 1943, men her står det til slutt:

«Og i vort lille lange Norge er det 17. Mai og Jubileumsdag for Nasjonal Samling. – Jeg ønsker alle til Lykke.»
Knut Hamsun.

Han ønsket alle til lykke på nasjonaldagen, mens de tyske ubåter arbeidet nalt og dag med å senke norske skip og drepe norske sjøfolk! Mange vil kunne si: La oss nå glemme dette forlengst hedengangne menneske fra en grusom tid. Hans uforstand må tross alt unnskyldes ham! Men når det tas til orde for å reise Hamsun en offentlig statue, må dette også nødvendigvis bli en bauta over det historiske menneske Hamsun, den politiske Knut Hamsun. En slik statue kan bare føye spott til skam.

Ingen bauta over politikeren Knut Hamsun. Overlat ham til en barmhjertig glemsel. Men les hans bøker!

Per Berger